

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 108/2026-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného SODOMA VULGAN, spol. s r.o., Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/38/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/38/2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/38/2022 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **689,30 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 108/2026-11 z 24. februára 2026 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní označenom v záhlaví. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal mu finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 eur, ako aj náhradu trov konania.
2. Z ústavnej sťažnosti a predložených príloh vyplýva, že sa sťažovateľ žalobou podanou 11. júla 2022 pôvodne Okresnému súdu Bratislava I domáha proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky náhrady za spôsobenú nemajetkovú ujmu. Konanie bolo pôvodne okresným súdom vedené pod sp. zn. 21C/38/2022.
3. V konaní vedenom aktuálne mestským súdom pod sp. zn. B1-21C/38/2022 o podanej žalobe nie je rozhodnuté (ani neprávoplatne).

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ poukazuje na to, že mestský súd medzi sporovými stranami dosiaľ vykonal len doručovanie listín. Vo veci nebolo nariadené a ani uskutočnené žiadne pojednávanie. Sťažovateľ zastáva názor, že v napadnutom konaní došlo k neefektívnemu konaniu, keď bol súd dlhodobo nečinný.
5. Od podania žaloby uplynuli takmer štyri roky a sťažovateľ nemá vedomosť o tom, že by mestský súd akýmkoľvek relevantným spôsobom vo veci konal. Úkony spočívajúce v doručovaní listín medzi stranami nemožno vnímať inak ako nesústreďenú a nedbanlivostnú činnosť nesmerujúcu k rýchlemu a riadnemu prejednaniu veci. Dĺžka napadnutého konania hrubo presahuje všetky ústavnoprávne limity prípustnej dĺžky konania a porušuje aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).
6. Prejednávaná vec nie je po právnej stránke zložitá. Sťažovateľ si je vedomý, že v spore sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku rozvrhovania služobných zmien v rozpore s právom Európskej únie, resp. pochybenia žalovanej pri transpozícii európskej smernice. Zároveň však poukazuje na rozsiahlu ustálenú rozhodovaciu prax súdov prvej a druhej inštancie v skutkovo a právne obdobných veciach iniciovaných inými príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky proti žalovanej.
7. Sťažovateľ sa viac ako tri roky nachádza v stave právnej neistoty, či došlo k porušeniu jeho práv. K ich porušovaniu pritom dochádza aj po podaní žaloby, čo by odôvodňovalo podanie ďalšej žaloby, k čomu však zatiaľ nepristúpil aj vzhľadom na to, že nebolo rozhodnuté o pôvodnej žalobe. S tým je spojená aj otázka vynakladania nemalých finančných prostriedkov na ďalšie konanie.

Každým dňom dochádza aj k premlčaniu ďalších možných nárokov sťažovateľa, ktoré však z dôvodov zbytočných prietáhov v napadnutom konaní a s tým súvisiacej neistoty sťažovateľ zatiaľ súdne neuplatnil.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

Vyjadrenie mestského súdu:

8. Predsedníčka mestského súdu v podaní z 20. apríla 2026 chronologicky zhrnula doterajší priebeh napadnutého konania. V spise boli od doručenia žaloby 11. júla 2022 vykonané procesné úkony spojené s prípravou pojednávania. Podaním z 19. júla 2022 vzal sťažovateľ žalobu v časti späť. Následne 12. augusta 2022 súd vyzval sťažovateľa na úhradu súdneho poplatku za podanú žalobu. Po uhradení súdneho poplatku 23. augusta 2022 súd uznesením z 18. januára 2023 vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe. Dňa 20. februára 2023 bolo súdu doručené vyjadrenie žalovaného, ktoré bolo doručované sťažovateľovi spolu s uznesením zo 14. júna 2023 na repliku, ktorá bola doručená súdu 20. júla 2023. Súd uznesením z 9. novembra 2023 vyzval žalovaného na doručenie dupliky, ktorá bola súdu doručená 11. decembra 2023 a sťažovateľovi zaslaná na vedomie 22. apríla 2024. Následne zostal súd nečinný. Dňa 4. marca 2026 bolo súdu doručené doplnenie skutkových tvrdení a dôkazov sťažovateľom.

9. Predsedníčka konštatovala nečinnosť súdu v období od 22. apríla 2024 dosiaľ, keď v napadnutom konaní nedošlo k vykonaniu žiadneho procesného úkonu, resp. nariadeniu pojednávania, v úvode súd konal plynule a bez zbytočných prietáhov v zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Objektívnou okolnosťou, ktorá bránila konaniu vo veci je skutočnosť, že v súdnom oddelení je vysoké množstvo nevybavených reštančných vecí. Zákonná sudkyňa veci vybavuje podľa poradia – dĺžky konania a s ohľadom na prednostné veci. V súdnom oddelení zákonnej sudkyne sa v súčasnosti nachádza 333 nevybavených vecí, z toho 230 nerozhodnutých vecí, pričom až 24 z nich je starších ako 8 rokov (stav k decembru 2025).

Replika sťažovateľa:

10. Vzhľadom na obsah vyjadrenia mestského súdu bez jeho obsahového vplyvu na rozhodovanie ústavného súdu v jeho jednotlivých aspektoch nepovažoval ústavný súd za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k danému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru EŠLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie vecí v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 CSP. V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

15. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (rozsudok vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [rozsudok ESĽP vo veci Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (rozsudok ESĽP vo veci Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968).

16. Spory, ktorých predmetom je riešenie otázky náhrady nemajetkovej ujmy, je v zásade možné považovať za bežne prejednávanú agendu všeobecných súdov. Vo veci sťažovateľa nejde o privilegovaný typ konania (napr. úprava práv a povinností k maloletým, veci týkajúce sa osobnej slobody).

17. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v dotknutom konaní k zbytočným prieťahom. Neprimeraná dĺžka napadnutého konania nebola teda vyvolaná správaním sťažovateľa, aj keď nemožno prehliadať fakt, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy. V judikatúre ústavného súdu sa síce takáto sťažnosť predsedovi súdu nepovažuje za nevyhnutný predpoklad uplatnenia ústavnej sťažnosti, ako uvádza aj sám sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, no aplikačná prax jednoznačne potvrdzuje jej efektivitu.

18. Ďalším kritériom, na základe ktorého ústavný súd zisťuje, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, je postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu). Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť

zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Konanie o náhradu nemajetkovej ujmy trvá viac ako 3 a pol roka. Z vyžiadaného spisu a vyjadrenia mestského súdu vyplýva, že napadnuté konanie začalo dorúčením žaloby 11. júla 2022 pôvodne vo veci konajúcemu okresnému súdu. Od doručenia žaloby do 22. apríla 2024 (bod 9 tohto rozhodnutia) bol postup súdu plynulý, avšak následne ostal viac ako dva roky úplne nečinný, čo konštatovala aj predsedníčka mestského súdu.

20. Obranu spočívajúcu v poukázaní na nadmernú zaťaženosť mestského súdu (pôvodne okresného súdu) nemožno akceptovať vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (to platí bez ohľadu na reflexiu ústavným súdom kapacitných a organizačných anomálií vo výkone pôsobnosti niektorých súdov, v prvom rade dotknutého okresného súdu).

21. Možno uzavrieť, že celková dĺžka trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a zdĺhavým postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k prieťahom, čím bolo nesporne zasiahnuté do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

22. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia), a tak odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

24. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08,

III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Tak to je aj v prípade sťažovateľa, ktorý žiada finančné zadostučinenie vo výške 4 000 eur.

25. Ústavný súd posudzoval dĺžku napadnutého konania, predmet sporu, správanie sťažovateľa a význam sporu pre sťažovateľa. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu prevláda názor, že deklarovanie porušenia základných práv, príkaz konať a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok, a preto vzhľadom na konštatovanú nečinnosť mestského súdu (bod 20 tohto rozhodnutia) trvajúcu viac ako dva roky, pričom vo veci boli od podania žaloby v júli 2022 uskutočnené len prvotné procesné úkony, a teda skutočnosť, že vec sa nachádza po takmer štyroch rokoch v počiatočnej fáze konania, doplnil ústavný súd ochranu aj o finančné zadostučinenie, limitujúc jeho výšku na 2 000 eur (bod 3 výroku tohto rozhodnutia; návrhu na priznanie vyššej sumy nevyhovел výrokom 5 tohto rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia a ktoré si sťažovateľ uplatnil.

27. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia (z 18. decembra 2025) a podanie ústavnej sťažnosti (z 30. januára 2026). Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2025 predstavuje sumu 371 eur, v roku 2026 sumu 396,50 eur a režijný paušál v roku 2025 sumu 14,84 eur a v roku 2026 sumu 15,86 eur. Sťažovateľ žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vrátane dvoch paušálov a dane z pridanej hodnoty vo výške 689,30 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi, súc viazaný petitom, priznal náhradu trov konania v ním požadovanej výške 689,30 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2026

Libor Duľa
predseda senátu